

Om man älskar agar man

Ystad Allehanda 2004

Peter går inte i min klass, vi är inte kompisar, vi tillhör inte samma gäng. Han är inte den som småpratar med tjejer, han går mest omkring på skolan och ser mörk ut.

Plötsligt står han bredvid oss, och plötsligt slår han mig. Med knytnäven och med kraft, rakt i magen. Jag tappar andan, och när det ringer till lektion står jag fortfarande hopvikt. Detta händer vid två olika tillfällen, det gör fruktansvärt ont. Värst är att inte förstå varför. Kanske finns det en anledning i Peters huvud, men för mig finns ingen förklaring.

En väninna som inte heller förstår det obegripliga, försöker trösta; den man älskar agar man.

Var har hon hört de orden?

Trettio år senare förstår jag fortfarande inte varför han slog.

Men idag vet jag att uttrycket är minst 2000 år gammalt och att det finns på alla europeiska språk.

Den man älskar den agar man. Uttrycket fostrar oss till

ödmjukhet inför våldet och gör det till en privatsak.

Därför reagerar ingen när Peter slår mej. När klockan ringer till lektion står jag kvar på skolgården, ensam, dubbelvikt.

Ju större klassklyftor, desto mer våld och desto mer våld mot kvinnor. I Sverige har allt fler fått det allt svårare, och människor som drabbas av psykiskt eller fysiskt våld blir sjuka. Men de utsatta får sällan hjälp när de försöker göra sig hörda.

Dagens Eko rapporterar att 180 kvinnor har kidnappat sina barn för att rättssamhället inte klarar att skydda dem från deras pappor, eller andra våldsamma män.

Tusentals svenska barn lever i något som kan liknas vid ett krigstillstånd. Hundratals, kanske tusentalet, kvinnor i Sverige har av myndigheter bedömts vara i akut behov av polisskydd.

Trots det får de inte det skydd de behöver. Det finns inte resurser.

På nära håll har jag följt en kvinna vars dotter blivit utsatt av sin pappa. Under flera år har mamman kämpat för sig och sina barn - utan att bli trodd. När rättssamhället inte fungerar är det kvinnan som kritiserar, det är hon som misstänkliggörs. Både öppet och med ord, och fördolt i icke-handling. Till och med offrens vittnen ifrågasätts.

Efter flera års kämpande har nämnda kvinna kommit till en punkt då hon själv tror på att allt är hennes eget fel. Och hon säger att hon inte vill leva längre.

Jag kände skam när Peter slog mig i magen. Till och med idag när jag berättar om det. Jag var 15 år och hade redan lärt mig lägga skulden på mig själv. Det var jag som var den usla, inte Peter som slog.

Det är psykologiskt normalt att tänka så fast det inte borde vara det. För om det är jag som har gjort fel – som ÅR fel - så har jag en chans att kunna förändra situationen. Eller mig själv.

Det är ett sätt att skydda sig. Det är därför offer sällan berättar vad de är utsatta för. De skäms, de tror på sin skuld.

Men. Offret är aldrig skyldigt. Aldrig någonsin någongång.

Det skriver Marie-France Hirigoyen i boken "Vardagens osynliga våld, om mobbing och psykiska trakasserier" (Natur och Kultur), översatt av Åsa Moberg.

"Vardagens osynliga våld" är en bok som borde läsas av alla.

Du som är mobbad i äktenskapet eller på arbetet – läs den. Du som är seriöst sinnad arbetsledare, rektor eller lärare – läs! De strukturer Hirigoyen beskriver måste bli ett allmänt kunnande hos varje advokat, domare, psykolog eller socialtjänsteman.

Hirigoyen kallar förövarna för perversa och förklarar ordet perversitet som godhet förvandlad till ondska. Angriparen är en människa som känner en intensiv avund gentemot dem som har något som de själva inte har. Den som blir mobbad är inte svagare än andra, tvärtom. Offren besitter en livskraft och en styrka som angriparen vill åt, han vill ha den andres livsglädje.

Den perverse ifrågasätter aldrig sig själv, och ger aldrig upp.

Den som tror att han eller hon kan förändra förövaren, förföljaren, mobbaren lever farligt. Detta gäller både i offentliga och privata

relationer, på arbetsplatsen och i äktenskapet.

Offret lider av en situation som han eller hon inte är ansvarig för men i vårt samhälles tänkande är det offret som är den skyldige, inte förövaren. Den utsatte anses delaktig. Han eller hon måste ha gett sitt tysta medgivande. Annars hade det inte hänt. Det finns inga oskyldiga offer. Offret blir misstänkt, till och med av dem som bevittnat angreppet.

Det är så vi tänker, det är så vi resonerar. Och när kvinnan säger stopp, det är nog, det räcker - när hon anmäler, går till polisen, advokaten, socialen - då är det hon som är den aggressiva, häxan, angriparen.

Den som slog ville ju inte illa. Han älskar – sin kvinna, sitt folk, sitt land. Han såg rätt, det rann till, han tappade behärskningen.

Egentligen ville han väl, han försvarar sin heder, sitt liv, demokratin. Men orsaken till konflikten ligger alltid hos angriparen, aldrig hos den angripne.

Den man älskar den agar man.

Eller för att citera Bibeln som är tydligare - om man älskar agar man.

Och kvinnan tige i församlingen.

Vårt accepterande av våldet finns i språkbruket.

Ändamålen helgar medlen.

USA går in i Irak med förevändningen att störta en diktator och bygga en demokrati. Det hörs kritiska röster om USAs orättfärdiga handlande - men om ni lyssnar på mediernas språk så hör ni att det ofta är Irak som är den skyldige, inte USA.

I krig och kärlek är alla medel tillåtna. Detta uttryck används överslätande i samband med kärlek.

Att allt är tillåtet i krig är s a s självklart. Ändå blir det mediastorm kring de amerikanska soldaternas tortyr av irakiska fångar.

Journalister intervjuar militärer och psykologer – hur kunde detta hända? Men var det verkligen någon som trodde att den amerikanska militärmakten sysslade med mansrollsbefriande sensitivetsövningar?

Självfallet är individen mannen också offer i detta våldssamhälle. Men hur ska vi genomsöka förövaren och frita offret, när våld och makt är den övergripande disharmoniska tonen i vår kultur?

Våld är våld är våld - och aldrig kärlek.

I våld finns alltid en förövare - och alltid ett offer. Det fysiska eller psykiska våldet ingår som en naturlig del i vår kultur men nittio procent av förövarna är män. Så som vårt samhälle ser ut är det oftast kvinnan som kanar in i offerrollen, och mannen i rollen som förövare.

Precis så som kvinnor kämpar med sin roll som offer borde det vara varje mans främsta uppgift att arbeta med sin roll som förtryckare. Att varje dag fråga sig - vad har jag för del i det samhälle som är?

Jag förstår inte mäns passiva hållning. Jag förstår INTE att män svär sig fria från sin kollektiva delaktighet med ett avfärdande - det är inte jag som slår.

Förövare-offer-strukturen genomsyrar allt i vårt samhälle, ända in i sängkammaren. Våldet är inte individens privatsak. Det är politik.